

ročník IV.

čtvrtek 25. dubna 2024

Zátiší z chalupy

Milí přátelé!

Chci se jet podívat po zimě na chalupu.

Sžírá mě ovšem podivný neklid.

Ne proto, že opozice žádá hlavu hejtmana.

Ne proto, že v Libereckém kraji je prasečí mor a po Semilsku potulují se vlci.

Ale proto, že na chalupě řádí myši a kuna.

Zbylo z ní ještě něco?

Dám vědět... 😊

≡ MIMOŘÁDNÝ ÚSPĚCH VÝSTAVY KRYSTALY – 80 let ve službách technického pokroku

Výstava získala své místo mezi 5 nominovanými soutěžními projekty Národní soutěže muzeí Gloria musaelias za rok 2023 v kategorii Muzejní výstava roku. Celkem bylo do této kategorie přihlášeno 45 výstav.

TOP výstava Muzea Českého ráje v Turnově realizovaná v loňském roce u příležitosti oslav 80. výročí založení společnosti Crytur zaznamenala obrovský návštěvnický ohlas. I ti, kdo doposud netušili, dnes vědí, jak důležitou roli hrají umělé krystaly pěstované turnovskou firmou Crytur v oblasti vědy, techniky i běžném životě. A to v celosvětovém měřítku.

Výstava *Krystaly – 80 let ve službách technického pokroku* zaujala také odbornou komisi Národní soutěže muzeí Gloria musaelias, kterou společně vyhlásily Ministerstvo kultury, Asociace muzeí a galerií ČR a Český výbor ICOM.

Slavnostní předávání Cen Gloria musaelias za rok 2023 se uskuteční v úterý 14. května 2024 od 14 hodin ve Smetanově síni Obecního domu v Praze.

Konkurence je opravdu veliká, ale už samotná nominace je velkým úspěchem. Držte nám palce!

/ MČRT

≡ Lom Bezděčín – historie, geologie, mineralogie

Libor Slovák je kamenářem, který lom sleduje a dokumentuje již od roku 1983. Díky jeho bohaté osobní fotodokumentaci budou potěšeni nejen obdivovatelé krásných achátů a dalších minerálů, ale také ti, kteří se zajímají o těžební technologie nebo historii. Na přednášce se dozvíte, jak pracuje kuželový drtič kamene, kde se vyráběl lanový bagr UB 162 nebo proč polští lomaři těží svůj melafyr přímo dech vyrážejícím tempem. Mnoho dalšího se dozvíte právě na besedě s Liborem Slovákem.

9. 5. 2024 od 17.00, Muzeum Českého ráje v Turnově (expozece Horolezectví)

≡ Sklářka Jiřina Štrynclová získala prestižní ocenění Ministerstva kultury

Je to další z velkých úspěchů šíření povědomí o tradici sklářského oboru v našem regionu, důležitosti tradice a hodnoty tohoto nádherného řemesla.

Paní Jiřina Štrynclová se věnuje výrobě skleněných figurek tvarovaných ze skleněných tyčí nad sklářským kahanem. Dnes se zaměřuje především na vlastní autorskou tvorbu. Nicméně tomuto řemeslnému oboru vyučila jako mistr odborného výcviku na Střední škole řemesel a služeb v Jablonci nad Nisou, kde působila 27 let, generace nových řemeslníků. Svými aktivitami se snaží obor popularizovat a čelit postupnému ubývání

figurkářů v regionu. Od roku 2021 vede v Kittelově muzeu v obci Krásná Studio J, kde výrobu skleněných figurek nejen předvádí, ale zároveň organizuje ve spolupráci s dalšími Mistry rukodělné výroby Libereckého kraje akce zaměřené na podporu a prezentaci tradičního sklářského řemesla.

Ministerstvo kultury ČR v minulém týdnu schválilo nominaci na udělení titulu „Nositel tradice lidových řemesel“ za rok 2024 právě paní Jiřině Štrynclové. Nominaci zpracovala a předložila za pověřené Regionální pracoviště pro tradiční lidovou kulturu Libereckého kraje etnoložka Vladimíra Jakoubčová.

Titul bude paní Štrynclové slavnostně předán u příležitosti Národního zahájení Dnů evropského dědictví, které se koná ve dnech 11.–12. září 2024 v Klášterci nad Ohří. (MČRT)

≡ Turnovské kulturní tipy:

čtvrtek 25. dubna od 19 hodin, Klub KUS

Vojta „Kid’ák“ Tomáško

pátek 26. dubna od 19 hodin v divadle

Pohovka: Jan Holík

pátek 3. května od 19.30 na Střelnici

Od Smetany po filmovku - Oslava Roku české hudby

Podkrkonošský symfonický orchestr

Jarní oslava „Roku české hudby“ v podání Podkrkonošského symfonického orchestru pod taktovkou Martina Hyblera. Už sto let oslavujeme každý rok končící číslicí 4 jako „Rok české hudby“. Letos o to intenzivněji, protože právě zakladatel české národní hudby, Bedřich Smetana, slaví 200 let od narození.

Podkrkonošský symfonický orchestr k svátku české hudby představí turnovskému publiku program složený výhradně ze skladeb českých autorů, nicméně pouze v oblasti klasické hudby nezůstane. V první části koncertu orchestr připomene slavný „Poem“ Zdeňka Fibicha nebo jednu z prvních českých skladatelek a dirigentek Vítězslavu Kaprálovou částí z její „Suity Rusticy“.

K narozeninám Bedřicha Smetany zazní orchestrální fantazie z opery Prodaná nevěsta ve zcela raritní úpravě Karla Kovařovice z roku 1900. Diváci se také mohou těšit na světovou premiéru skladby „PSOCHOD“ regionálního hudebního skladatele Petra Matouška, kterou orchestru k letošním oslavám české hudby věnoval.

Česká hudba není výhradně „klasická hudba“, a proto bude druhá polovina koncertu ve znamení ikonických melodií z českých filmů a seriálů, ve které budou zastoupeni nejvýznamnější autoři tohoto žánru – Luboš Fišer, Zdeněk Liška, Karel Svoboda, Petr Hapka a další. Mnoho emocí tak divákům zprostředkují známá témata z filmů Kolja a Pyšná princezna nebo seriálů Cirkus Humberto a Návštěvníci.

Sopranistku Kristýnu Polákovou orchestr doprovodí v hudbě z filmů Spalovač mrtvol a Tajemství hradu v Karpatech.

Celou oslavu české hudby v podání Podkrkonošského symfonického orchestru vede dirigentsky i umělecky turnovský rodák a občan Martin Hybler. Jeho všestranná hudební osobnost a pozitivní energie jsou vždy zárukou příjemně stráveného večera jak pro diváky, tak pro samotné účinkující. Koncert je i letos součástí „Dvořákova festivalu“, který letos vstupuje do svého 68. ročníku.

z vaší pošty

≡ **HOŘÍ, MÁ PANENKO, HOŘÍ!**

Hlídaje v jednom velkoobchodu, ucítil jsem k večeru zvláštní zápach. Jakoby se pálila izolace elektrického kabelu. Nejsa odborník, pro jistotu jsem zavolał na

hasičskou tísňovou linku s vysvětlením, že máme podezření na doutnající poruchu elektroinstalace a že kvůli rozvodu vzduchu klimatizací, jako laici, neumíme určit její původ a že by třeba večer po našem odchodu mohlo dojít i k požáru. Na dotaz dispečerky, co vlastně chceme, jsem jasně vysvětlil situaci s požadavkem vyslání nějakého odborníka, který by mohl s použitím vhodného přístroje najít závadu či její rozsah, a pak určit postup likvidace.

Během několika minut se ozval ohlušující jekot sirén a na místo dorazila čtveřice hasičských nákladních vozů se třemi dlouhými žebříky, tunami hasící kapaliny a skoro s dvacítkou mužů v oděvech, připomínající skafandry dobytých Měsíce. Závadu v podobě porušeného přívodního kabelu jednoho z chladicích boxů po chvíli našli a zařízení odpojili. Na moji otázku: Proč je nutné takové „celookresní cvičení“, *když by stačili dva lidi?* mi odpověděli: „Jo pane, tyhle plány zásahů dělají naši nadřízení od zeleného stolu obecně podle velikosti objektů, aniž by řešili jednotlivé potřeby a situace a my je musíme splnit“! Na otázku, co takový zásah stojí peněz, mi řekli: „To ani nechtějte vědět“! Tak mě napadlo, co by se asi stalo, kdyby tak vrátnému ve Škodovce v Mladé Boleslavi upadla za stolek cigareta. To by asi vzlétly i vrtulníky s hasičskými žoky a vybraly by všechnu vodu ze sousedního Žabakoru...

/ Otakar Grund, Turnov

turnovsko

≡ Skála Osudová aneb povídání Václava Zieglera

Kde se skála nachází? Inu, to musíte navštívit Hruboskalské skalní město. Při zeleně značené turistické cestě Hruboskalským skalním městem ze Sedmihorek na Hrubou Skálu, přibližně v polovině cesty, se je ve skalní věži vyvinuto typické skalní okno - Skála Osudová. Proč zrovna Osudová?

Když turnovský lékař Šlechta založil na úpatí skal pod Hrubou Skálou lázně Sedmihorky (oficiálně nesou tento název od 1. 7. 1966), začali se sem sjíždět první hosté užívat si krásného vzduchu, přírody a klidu. Když si v časech Jana Nerudy a Karoliny Světlé, kteří asi jako první pojmenovali tu krajinu Českým rájem, vyšli lázeňští hosté po dobrém domácím obědě na procházku, a to ze Sedmihorek po cestě nahoru na Hrubou Skálu, mohli podle "průvodce pro hosty sedmihorské a cestující" obdivovat poblíž Dračích skal osamělou skalní věž, poeticky zvanou UMRLČÍ HLAVA. Na dobové mapce níže je poloha této věže u sedmihorské silnice označena červenou hvězdičkou. Průvodce lázeňských hostů dále o skalních velikánech pod Hrubou Skálou píše: Dle podoby své dostaly skály rozličná jména. Jest tu "umrlčí hlava", "hlava kočičí", "stěna martinská" atd. Tyto původní názvy z romantických věků byly zapomenuty, takže pokud se silničkou z Lázní Sedmihorky na zámek Hrubá Skála projdeme dnes, žádný skalní útvar, vypadající nebo v lezeckých příručkách nazvaný jako "Umrlčí hlava", nepotkáme. Ještě tak si vzpomeneme na útlou věž s baculatou

hlavou na Sahaře, zvanou "Lebka", která je ovšem spíše hlavou pospávající kočky, tedy "hlavou kočičí" než lebí strašidelného umrlce. Mapa z 19. století nedává mnoho možností - pokud chceme bývalou "Umrlčí hlavu" mezi skalami najít, přímo se nabízí jednoduché a hlavně vysoce pravděpodobné řešení - v zatáčce prosekané do skály, blízko jeskyňky se sochou sv. Prokopa, se nad údolím Žantovniku zvedá nápadná, široká a zároveň úzká, elegantní pískovcová věž, horolezci nazvaná "Osudová". Vlnivá pískovcová elegance "Osudové" jistě lákala horolezce odjakživa. Nejdříve je nutné dokázat, že "Osudová" je skutečně onou původní "Umrlčí hlavou". Můžete skálu obhlížet, jak chcete - a nic. Možná některé otvory v pískovci vypadají jako oči, ale chybí k nim zbytek lebky. Přesto nakonec "Osudová" odhalila své tajemství - při určitém osvětlení a jen při pohledu z jediného místa na silnici, bez varování a strašidelně, vystoupí ze skalní hrany děsivá hlava, a s prázdnými očními důlky a rozšklebenými ústy hledí dolů na lidičky pod ní. Jakmile poodstoupíte o kousek dál, efekt zmizí. Pokud se skála takhle chovala k nic netušícím výletníkům, není divu, že si zasloužila své jméno!

Ale proč „Osudová“? Později se však v jednom informačním letáčku se píše: Na půli cesty z Hrubé Skály do Lázní Sedmihorek naleznete skalní okno. Kdo se k němu postaví zády a prohodí jím šišku, tomu se splní přání. Počet hodů přitom není omezen. Tenhle zvyk návštěvníků, házet oknem "Osudové", obtěžuje skálu od nepaměti. Proč by měla podávat informace o budoucím plnění nějakých přání? Ledaže - by se daly do souvislosti všechny okolnosti, které se kolem věže točí! Kolem Osudové je vždycky dosti rušno, celé výpravy pokoušejí svůj osud. Jenomže skalní okno je tvořeno dvěma nestejně velkými prohlubněmi, a šiška tou menší proletí jen náhodou. Z hlediska ochrany přírody je výhodné, jestliže házeči používají šišky, ale platný postup je s kamínkem. Počet hodů je omezen - každý má jen jeden pokus na jedno přání! Nikde nezjistíte, co se stane, když kamínek neproletí. Je to informace, že skála nehodlá odpovědět nebo že přání nebude splněno? Ve druhém případě se u závažnějších přání může jednat skutečně o osudovou záležitost. Takže se vnucuje myšlenka: co bylo dříve, házení kamínků nebo název "Osudová"?

Případné ťuknutí o stěnu se ale nepočítá! Vzhledem k tomu, že žádné volné kamínky kolem věže nejsou, je hodně přání jistě splněných, jelikož kamínky po průletu obvykle končí v dolíku pod silnicí. Mimochodem - spolehlivost věštby je osobně mnou ověřena. Vraťme se však ke geologickým procesům. Skalní útvary jsou založené v běložlutých až bělošedých, hrubozrnných, kaolinitických pískovcích, silně rozpadavých. Jde o svrchní část teplického souvrství (svrchní turon až coniak) české křídové pánve. Svrchní polohy jsou tvořeny slepencovými polohami březenského souvrství. Na pískovcových

blocích, věžích, a jiných útvarech, vyniká nápadná skulptace skalních stěn, vzniklá kombinací mechanického a chemického zvětrávání pískovců. Různé velké římsovité, mřížkovité či voštinové útvary i skalní okno (skála Osudová) jsou pro zdejší skalní město velmi charakteristické.

Výskyt flóry skalních měst Českého ráje je také zajímavý. Na vrcholech věží a na okrajích skalních masivů se zachovaly reliktní bory, na příznivějších substrátech pak borové doubravy a kyselé bučiny. Vzácně zde přežila i jedle bělokorá. Nejčastějšími druhy podrostu jsou borůvka černá, vřes obecný nebo hasivka orličí. V údolích jsou v bučinách časté kapradiny – kaprad' rakouská, kaprad' pravá či žebrovice různolistá, kolem pramenišť se vytvořily olšiny s hojnou přesličkou největší.

V přírodní rezervaci hnízdí 62 druhů ptáků, z nichž za zmínku stojí především výr velký a krkavec velký. Charakteristickými druhy hmyzu jsou například mravkolev běžný, svižník polní, dazule či tesařík borový.

Zkrátka, je tu krásně!

Václav Ziegler

TROSKY –

Z facebookového účtu státního hradu je zřejmé, že na hradě se pilně pracuje na ochozu...

lomnice n/p

≡ **Ve čtvrtek 25. dubna** od 17 hodin přivítáme na pomyslném podiu výstavní haly lomnického muzea hudební skupinu pana Zdeňka Horny ze Bzí u Železného Brodu v pořadu „Posezení s trampskou a country písničkou“. Půjde o vystoupení části tzv. osadního šramlu spojených osad v sestavě šerif Radek kytara, Pepa baskytara, a tři dědci ze Bzí Olda kytara, Honza housle, Zdeněk banjo .

První z osad byla založena v roce 1938 na Košově u Pěničků. Osady fungovaly v době válečné i poválečné. Tato muzikantská parta vznikla na Malé Skále. Po válce k trampským písničkám přibýly písničky havajské a indonéské, později písničky amerického country zpěvníku a českých písničkářů až po Hoptropáky a Volupsije. Z původního hospodského hraní se stalo pravidelné posezení a hraní ve Bzí a Alšovicích a osadních akcích na Košově, Rotštejně a Bačově. Pokud Vám nevadí amatérské provedení a máte-li chuť si zazpívat s nimi a vzpomenout na mladá "toulavá" léta, budete vítáni. V programu zazní prvorepublikové písničky, skladby skupin Greenhorns a Rangerns nebo Michala Tučného a dalších. Vstupné bude dobrovolné.

≡ **V pátek 26. dubna** bude zahájena sezóna na Lomnické pivovarské zahrádce a 30. dubna nás čekají Čarodějnice na zahrádce. Přijďte pobejt!

‣ Kulturní a informační středisko zve **30. dubna od 16 hodin** na Čarodějnice na zámku, zábavné odpoledne na nádvoří nebo v prostorách zámku pro děti i dospělé. Občerstvení zajištěno.

‣ **Ve středu 1. května** se od 14 hodin ve vstupní hale muzea uskuteční tradiční zahájení prvomájové výstavy. Tentokrát půjde o průřez dílem současného malíře a výtvarného pedagoga Jana Dingy. V úvodním programu pohovoří sám autor, v kulturní části vystoupí sólistka Národního divadla v Praze Dana Burešová. Výstavu si můžete přijít prohlédnout až do 9. června.

Srdečně zvou lomničtí muzejníci.

‣ PRVNÍ ROČNÍK LOMNICKÉHO FESTIVALU POEZIE

První ročník Festivalu poezie se uskuteční **4. května 2024** v lomnickém kině. Vystoupí tu básníci z našeho města i z celé České republiky. Představí se nám umělci tzv. slam poetry – účast máme přislíbenou například od Ellen Makumbirofy nebo Anatola Svahilce. Večer akci zakončí kapela *Comedy & Beat*. Počet míst je omezený. Detaily můžete sledovat na facebookové události Festival poezie v Lomnici nad Popelkou.

(Miládka Burešová, pořadatelka Festivalu poezie)

semily

‣ Dovolujeme si Vás pozvat na vernisáž výstavy *Malíř za železnou oponou – Lubo Králíček*, která se koná u příležitosti jeho nedožitých stých narozenin **v pátek 26. dubna** v 17 hodin.

Zároveň přijměte pozvání na výstavu *Svět očima Jindřicha Štreita*, kterou otevřeme **od pátku 26. dubna**. Na místo vernisáže chystáme komentovanou prohlídku za účasti prof. Jindřicha Štreita v rámci naší Muzejní noci v pátek 24. května v 17:00 v 1. patře muzea.

SVĚT OČIMA JINDŘICHA ŠTREITA

26. dubna - 9. června 2024

Muzeum a Pojizerská galerie Semily, p. o.

Komentovaná prohlídka s autorem v pátek 24. května v 17 hodin.

🔴 Čestným občanem města Semily se 15. dubna stal archivář, historik, publicista, kronikář města Semily, skaut a milovník přírody Ivo Navrátil. Zařadil se tak mezi třiatřicet osobností, které se významnou měrou zasloužily o rozvoj, propagaci či dobré jméno našeho města.

Čestné občanství Ivo Navrátilovi udělilo Zastupitelstvo města Semily především za aktivní působení na poli kulturně společenském. Nejvyšší ocenění převzal v prostorách pojizerské galerie v Semilech z rukou starostky města Leny Mlejkové a místostarostů Tomáše Sábla a Davida Pražáka.

Na slavnostním večeru promluvil další čestný občan města, emeritní ředitel semilského gymnázia Miloš Plachta, který popsal široký přínos aktivit oceněného pro město, poděkování pronesla také starostka města Lena Mlejková: „Děkuji Ivo Navrátilovi za úžasnou práci pro naše město i region a blahopřeji k tomuto ocenění. Velmi si jej vážím. Zároveň děkuji Zastupitelstvu města Semily za souhlas s udělením čestného občanství. Je to poprvé od roku 2013, kdy bylo čestné občanství uděleno Josefu Vaňkovi a Pavlu Tigridovi.“

Oceněný Ivo Navrátil kromě titulu čestný občan obdržel i symbolickou čestnou vstupenku na celoživotní volný vstup do semilského muzea, se kterým dlouhá léta spolupracuje nejen na historických výstavách, ale i na vydávání knižní řady Paměť Semilská.

„Je mi velkou ctí zařadit se mezi tak významné osobnosti, jako jsou např. František Ladislav Rieger, Tomáš Garrigue Masaryk či František Palacký. Bez pochopení a podpory rodiny bych však nic z toho, co tu bylo řečeno, zvládnout nemohl.“ poděkoval oceněný Ivo Navrátil.

Na snímku starostka města Semily Bc. Lena Mlejková, čestný občan města Semily PhDr. Ivo Navrátil a místostarostové Ing. Tomáš Sábl a David Pražák. Foto: D. Chlum.

Kdo je Ivo Navrátil

PhDr. Ivo Navrátil, současný kronikář města Semily a emeritní ředitel Státního okresního archivu (SOAK) v Semilech je významnou osobností těsně spjatou s městem Semily. Zasloužil se měrou vrchovatou o rozvoj města zejména na poli kulturně-společenském - po dobu jeho působení na postu ředitele SOAK se stal archiv významným kulturním centrem města. Konaly se zde výstavy prací předních českých výtvarníků, pořádaly koncerty, přednášky i konference, přičemž archivářské práce plnila instituce v rámci nejvyšší úrovně.

Od roku 2018 je kronikářem města Semily, od roku 2015 do roku 2017 vykonával tuto činnost společně se svou manželkou. Jeho kroniky byly dvakrát vyhodnoceny jako nejlepší v Libereckém kraji. Významná je jeho publikační činnost, v níž se věnuje regionální historii. V posledních letech se ve spolupráci s PhDr. Tomášem Chvátalem podílel na vzniku knih v edici Paměti Semilská (je redaktorem všech 10 titulů, spoluautorem knihy Jizerka, aneb cesta za poselstvím hudby, autorem dvou z nich - *Na skautské stezce* a *Pod záštitou svátého Floriána*.)

Je jednatelem Spolku rodáků a přátel Semil. Organizuje vyvěšování pamětních desek významným osobnostem města, podílí se na organizaci přednášek, spolupracuje s MaPG, věnuje se publikační činnosti.

Dlouhá léta se věnuje mládeži ve skautské organizaci Semily. Jeho zásluhou byly v Semilech obnoveny oddíly vlčat, světlušek, skautů a skautek, později roverů a rangers.

(Semilské noviny)

≡ Semilské kulturní tipy:

26. dubna v 19 hodin, Fabrika 1861

ENSEMBLE FLAIR A JAN ROKYTA

Jan Rokyta – cimbál, umělecký vedoucí, Klára Blažková – zpěv, Petr Vala – housle, Lukáš Švajda – kontrabas, Jiří Pospěch – viola
Závěrečný koncert 67. sezóny KPH.

26. dubna 8 – 17 hodin, vestibul Jitřenky

Burza knih se vrací po skoro dvouměsíční pauze a přinese opět jiné tituly za symbolické ceny.

pátek 3/5 od 19 hodin v KC Golf Semily

Zveme na přednášku, která se bude zabývat mimo jiné historií a architekturou budovy Kulturního centra Golf Semily. Koho zajímá výjimečnost budovy

KC Golf, autora arch. Pavla Švancery (z ateliéru 02 libereckého Stavoprojektu) z roku 1979, je na ni srdečně zván. Přednášejícími budou prof. Rostislav Švácha (historik a teoretik umění a architektury, vysokoškolský pedagog -

Ústav pro dějiny umění FF UK, Katedra teorie a dějin umění AVU a Katedra dějiny umění Univerzity Palackého v Olomouci), Ing.arch. Jakub Hlaváč z libereckého ateliéru UNION.ARCH. Z dalších přednášejících budou současný ředitel KC Golf Semily Martin Brádle, pozvání přijali minulý ředitelé KC, představitelé Národního památkového ústavu aj. Součástí večera bude výstava fotografií, prohlídka jednotlivých prostor KC Golf a určitě bude prostor i pro vaše dotazy. (M. Brádle, *Semilské noviny*)

železnobrodsko

≡ Z historie města – Železný brod čp. 174

Pod toto číslo popisné patřil kdysi známý hostinec „U Koníčka“, který byl v dnešní Masarykově ulici v místech, kde je železnobrodské autobusové nádraží. První zmínka o tomto domku je z roku 1794, kdy jej koupila Andělina Rezlerová od Jana Večerníka, sklenáře, společně se zahrádkou a polem za 360 zlatých. Nevíme přesně, kdy zde začal fungovat hostinec, ale jak zmiňuje kronikář města František Sochor v Topografii Železného Brodu: „Dne 1. února 1853 se strhla rvačka mezi četníky Hamerským a Řehákem a měšťany. Mládenci – hlavně Josef Cvrček – Hamerského odzbrojili. Tehdy byl majitelem tohoto domu a hostince Filip Vele, nájemcem Josef Cvrček.“

V roce 1848 byl vedle starého dřevěného domu postaven pod stejným číslem popisným 174 (nemovitosti byly rozlišeny písmeny a, b) patrový kamenný dům s tanečním sálem a výčepem v prvním poschodí a konírny v přízemí. Lidově se tam říkalo „Na Kocandě“. Majitelem byl tehdy pan Vele. V souvislosti s „Kocandou“ je třeba se zmínit o dělnických spolcích, které tu měly na počátku 20. století své sídlo. Byla to Národní dělnická vzdělávací Beseda „Havlíček“ a Politický a národohospodářský spolek „Barák“.

Národní dělnická vzdělávací Beseda „Havlíček“ byla založena v roce 1900 a sdružovala především mladé textilní dělníky a dělnice zdejší přádelny. Svoji spolkovou místnost měla právě v hostinci „Na Kocandě“, kde postupně vybudovala rozsáhlou knihovnu, která byla velmi navštěvována. V místnostech hostince se pořádaly veřejné zábavné a vzdělávací večírky a čtenářské besedy. Mimoto se tu však četly politické spisy, diskutovalo se o nich, byly deklamovány zakázané verše a mladí lidé se zde učili řečnit. V roce 1902 vznikl její divadelní soubor. Zachovalo se málo zpráv. Divadelní hry se konaly především ve spolkové místnosti v hostinci „Na Kocandě“, výjimečně v Městském divadle. V roce 1933 byla Beseda „Havlíček“ sloučena z Československou stranou národně sociální, a proto Okresní úřad v Semilech provedl roku 1934 úřední výmaz této organizace.

Podobnou organizací byl Politický a hospodářský spolek „Barák“ založený v roce 1902. Účel spolku byl podpůrný (úraz, nemoc, stáří, pohřby) a vzdělávací. Deklaroval i vznešené cíle výchovy ve směru národním a vlasteneckém a snahy

vzbudit ve členech zájem o vzdělání a ušlechtilou zábavu. Spolek pořádal přednášky týkající se všech oborů lidského vědění a společenského života. Dále organizoval výlety, taneční a divadelní zábavy. V roce 1908 otevřel „Barák“ veřejnou lidovou čítárnu časopisů v místnostech knihovny Besedy „Havlíček“. Nepodařilo se mi zjistit datum ukončení tohoto spolku, ale domnívám se, že byl podobně jako Beseda „Havlíček“ sloučen s Československou stranou národně sociální.

V roce 1921 si pronajalo město místnosti „Na Kocandě“ pro sklářskou školu, kde byly postupně zřizovány provizorní dílny pro pasíře, brusiče a rytce a byla postavena dřívím vytápěná pec na malované sklo. Následující rok si město pronajalo místnosti v hostinci U Koníčka. V bývalém tanečním sále tohoto hostince vznikla dílna pro mačkání skla. Jak jsem již zmínil, pramenů a dokumentů týkajících se čp. 174, je jen torzo. Podle dobových fotografií je zřejmé, že v době druhé světové války hostinec „U Koníčka“ fungoval. V roce 1948 se objevil na seznamu zrušených hostinců. Budova hostince „U Koníčka“ byla, po vyjmutí z památkové péče (podle Františka Sochora), zbourána v červnu roku 1958.

„Kocanda“ byla rozebrána v roce 1964. Oba objekty ustoupily novému autobusovému nádraží.

/ David Řeřicha, *Železnobrodský zpravodaj*

ŽELEZNÝ BROD – 29. dubna od 18 hodin v kině
Illes Medes – potápěčská perla středomoří (Michal Černý)

jičínsko

≡ **Jičínská koupaliště dříve**

Nejvýraznější postavou letního i zimního koupání býval bezkonkurenčně plavčík p. Nypl. Sportovní štíhlé postavy, neuvěřitelně opálený a výrazná autorita - i pro nás zlobivé kluky... Koupaliště přiléhalo k rybníku Kníže, který byl zčásti napájen z říčky Cidlina, zčásti z menšího potoka v blízkosti. Ten měl pro mne nepříjemné následky při jakémsi „rybím moru“ (viz níže..)

Plavčí mistr - opálený a svalnatý Václav Nypl byl nespornou autoritou a panoval i v zimních lázních.

Ty letní jičínské lázně - totiž koupaliště - byly otevřeny zásluhou zdejší silné vojenské posádky už 16. 6. 1845. Od roku 1863 k nim náležely i jednoduché dřevěné stavby. Zajímavostí zde byly rozdílné koupací hodiny pro dámy a pány – a to až do roku 1908. Od roku 1926 byly na tomto místě dvě rozličné plovárny pro obě pohlaví. Jedna na druhém konci rybníka blíže silnici, ta druhá na místě, kde je komplex koupaliště dosud. Turistický ruch v této bráně Českého ráje si zřejmě vynutil v třicátých letech minulého století modernější koupaliště, a to i díky známému architektovi Čeňku Musilovi. Nabídlo

i železobetonovou skokanskou věž pro skoky z výše 5 metrů a pod tím skákací dřevěné prkno ze 3 metrů. Obě tyto možnosti jsem hojně využíval i já...

Můj děda Erazim Veselý sloužil za I. světové války v rakousko-uherské marině, a to na lodi Szent István. Tato loď byla 11. 6. 1918 v Jaderském moři potopena italským torpédem. Na palubě byli tehdy i čeští námořníci, z nichž 26 zahynulo. Je všeobecně známo, že za I. světové války byl každý třetí námořník c. a k. námořnictva Čech. Děda dostal tehdy - naštěstí pro celou rodinu- dovolenou... Nicméně velmi si zakládal na tom, že je bývalý námořník. I proto asi chodil denně v sezoně na jičínskou plovárnu a bral mne často s sebou. Každodenně přeplaval rybník, což byla kromě častých procházek se psem jeho norma. Dobře vychoval i své tři syny- z nichž dva byli za II. války letci RAF.

V Jičíně byl váženou osobností a říkali mu „pane rado“. Byl inženýr zeměměřič a bydlel v krásné čtvrti Čerovka, kam jsem za ním často chodil. Trval na tom, že se musím naučit brzy plavat, a tak mne svěřil plavčíku panu Nyplovi, který v blízkosti oné skokanské věže vyučoval plavání. Nezapomenu na to jak přes zábradlí u skokanských věží bylo přehozené bidlo, na provaze jsem byl přes prsa připoután a plavčíkovy pokyny zněly nahlas „*á, dva, tři*“. Za nějaký čas jsem tak dostal i tzv. mokré vysvědčení, když jsem musel dokázat, že doplavu v doprovodu k nejbližšímu praporku. Těch bylo na plovárně víc na trase přes rybník a některé měly ve vodě jakési prkenné odpočívadlo, aby se někteří plavci příliš neunavili...

Dědovy lekce ale směřovaly i k poslušnosti a otužování. Proti mé vůli mne držel (vřískajícího) pod studenou sprchou a sliboval mi, že tak budu zdravý. Když se rozhodl plavat přes rybník - jeho pokyn zněl velmi jasně: „*ani se odtud nehneš!*“

Autoritu jsem poslechl.

Koupaliště mělo tři řady asi 50 m bazénů- první byl pro děti s pís-

skovištěm na začátku. Praporky oddělovaly druhý bazén, který byl pro začínající a třetí těsně před rybníkem byl pro dobré plavce. Na počátku rybníka bylo stanoviště pro lodčky. Půjčovaly se veslice a zpočátku i kajaky. V kryté budově bylo možné hrát stolní tenis a za hernou (na níž byla „opalovací“ střecha) bývalo hřiště na volejbal. Po obou stranách bazénů bývaly dřevěné kabiny a blíže k rybníku zvláštní kabiny pro personál a plavčíka.

Václav Nypl ovšem kraloval i při zimním koupání. Blízko současného zimního stadionu bývaly totiž zimní lázně s velmi specifickým režimem. Kromě vanového koupání tam byl i vyhříváný a studený bazén. Také „mokrý“ a „suchý“ pára, kde se naháči vyhřívávali dosyta. Jednoznačně bylo určeno, že pátky byly jen pro pány a soboty pouze pro dámy. Zájemci o služby těchto lázní museli chodit jenom nazí! Tam jsem chodil zase každý týden s otcem a musel poslouchat jak dlouho smím být v parních prostorách a jak dlouho mám odpočívat. Děti tam moc nechodilo, a tak jsem pozorně naslouchal jak po skončení procedur zpívali dobře naladěni pánové - hudebně jednoznačně ve stejné tónině a v kvartách - to, po čem tolik toužili. Totiž protáhlé *píííívooooo...:-)*

Dnešní koupaliště je až neuvěřitelně moderní a nám pamětníkům se tak trochu nostalgicky stýská - po klidu, lodičkách, plavání k praporečkům a na hráz - i po rybářích, kteří plavcům zrovna nepřáli... Nestýská se mi po umírajících rybách, které jsem v dětství ochotně nosil z přítoku koupaliště na hromadu a měl z toho pak krutou vyrážku. Na osobnost plavčíka Nypla, který opravdu vše řídil a o všem věděl (včetně první pomoci) se ovšem nedá zapomenout!

/ Jaroslav Veselý (na snímku druhý zprava)

tanvaldsko

HARRACHOV – Dva zchátralé bytové domy s nájemníky v Harrachově na Jablonecku nabízí ministerstvo financí. Na prodej vyhlásilo veřejnou soutěž.

Za domy v oblíbeném zimním středisku chce přes 112 milionů korun, nabídky je možné podávat do 14. června, rozhodující bude cena. Radnice se do soutěže přihlásit neplánuje, cenu považuje starosta Tomáš Vašíček za nepřiměřenou. Cenu domů stanovilo ministerstvo podle vyhlášky na základě účetní hodnoty, kterou zvýšilo zhruba o deset procent. Jeden dům se nabízí za bezmála 46 milionů korun, druhý je ještě o 20 milionů dražší. Cena za byt tak v průměru vychází na 7,5 milionu korun. (Pro srovnání ceny bytů v Harrachově začínají podle realitních makléřů zhruba od pěti milionů korun za garsonku, byt 2+kk lze pořídit za ceny kolem šesti milionů korun, záleží na stáří a vybavení. V případě nových projektů může zájemce za byt zaplatit i 19 milionů korun.)

Oba domy postavené v 90. letech pro skláře potřebují podle starosty zásadní rekonstrukci. „Ty baráky jsou ve špatném technickém stavu, musí se odstranit balkony, které jsou neopravitelné. Podle posudku, který máme, se do těch domů musí investovat tak 70 milionů korun, aby nějak fungovaly,“ řekl starosta Vašíček. Rekonstrukci podle něj potřebují střechy i další části domů, které jsou po 30 letech ve špatném stavu. Komplikací pro případného investora je podle starosty také to, že domy stojí na pozemcích, které nepatří státu, ale městu.

Dva domy s 15 byty v místní části zvané Klondajk patřily původně městu. Soud je ale v listopadu 2021 přiřknul státu v rámci vypořádání závazků po privatizaci státního podniku Crystalex z 90. let minulého století. Po převzetí předložil stát

nájemníkům nové smlouvy s tržním nájemným, které bylo až pětkrát vyšší než to, co lidé platili do té doby. Navíc žádal doplatit nájemné za předcházející období, často až statisíce korun. To nájemníci – většinou senioři, invalidé nebo samoživitelé – odmítli a postavila se za ně i radnice.

V reakci podal loni na jaře Harrachov žalobu, kterou se domáhal zbourání domů. Podle vedení města nemá MF k jejich užívání takzvaný právní titul, na uvolněném stavebním pozemku chtěla radnice vybudovat nové nízkoenergetické bydlení pro obyvatele obou domů. Stát pak ve sporu ustoupil, nájemné zvýšil jen o pětinu a nájemníci dostali podle Vašíčka nájemní smlouvy na dobu neurčitou. Případný zájemce o koupi musí podle starosty počítat s tím, že má město na domy předkupní právo. Navíc domy v 90. letech Harrachov převzal rozestavěné a dokončil je, tyto peníze tak může po kupci požadovat.

(Náš REGION)

jablonec

/// Projekt obnovy cenné Kantorovy vily v Jablonci nad Nisou zpracuje pro město pražský ateliér Objektor architekti, který zvítězil v architektonické soutěži. Informovala o tom mluvčí magistrátu Jana Fričová.

Památkově chráněnou funkcionalistickou vilu koupilo město před sedmi lety, otevřít ji chce veřejnosti. Projektovou dokumentaci chce mít město nejpozději na jaře 2025, na stavbu plánuje využít evropské dotace, získat může přes 42 milionů korun.

Do soutěže se přihlásilo 28 architektů a studií, do užšího výběru postoupilo pět. „Očekáváme, že vybraný návrh citlivě přistoupí k rekonstrukci původního prostorového uspořádání a upravený interiér pak bude vyprávět příběh architekta, původních majitelů, vily i celého města,“ doplnil náměstek primátora Jakub Chuchlík.

Na rekonstrukci Kantorovy vily jsou podle něj vyčleněné evropské dotační prostředky v programu ITI liberecko-jablonecké aglomerace, rekonstrukce by se měla uskutečnit v letech 2025 až 2026.

Vilu nedaleko jablonecké přehrady nechal postavit lékař Alfréd Kantor v letech 1933 až 1934 podle projektu Heinricha Kulky, žáka a blízkého spolupracovníka klasika moderní architektury Adolfa Loose. Dům připomíná slavnou Müllerovu vilu v Praze a jde o jeden z nejcennějších objektů tohoto stylu v regionu. Vila má čtyři podlaží, výrazně krychlové hmoty jsou prolomeny nepravidelným rastrem oken. Nejvýraznějším prvkem světlé fasády je vstup s travertinovým obkladem a prosklenými dveřmi s mříží. Přízemí vily je prostřednictvím terasy propojeno se zahradou.

„Ta vila byla významným dokladem vlivu Adolfa Loose na Heinricha Kulku, Loosova žáka a později dlouholetého spolupracovníka. Bohužel v 60. letech prošla poměrně radikální přestavbou, v rámci které bylo vestavěno jedno centrální schodiště, které vlastně popřelo hlavní prostorovou kvalitu objektu. Ten by v rámci takzvaného raumplánu koncipován jako šroubovice prostorů, kterými lze prostupovat. Z původního prostorového řešení zbylo jen torzo, nicméně pořád poměrně dochované a ten návrat je možný,“ doplnil Chuchlík. Vítězný návrh vdechne stavbě nový život. „S respektem přistupuje k dochovaným interiéřům, zároveň přináší současnou vrstvu, důležitou pro novou etapu života vily. Původní garáž je nově využita jako přednáškový sál, dětské pokoje mají funkci edukačních místností, poslední podlaží s terasou se stane výstavním sálem. Přízemí může sloužit jako společenský prostor provázaný se zahradou. Ta je důležitou součástí navrhované rekonstrukce,“ popsala návrh Pavlína Müllerová z kanceláře architektury města. (Náš REGION)

liberecký kraj

NOVÝ BOR – Výstava 100x Pavel Hlava

Letos uplyne 100 let od narození sklářského výtvarníka a designéra Pavla Hlavy (1924 – 2003). Byl to mimořádně všestranný člověk se širokým tvůrčím záběrem. Pocházel ze Semil a ačkoli nebyl ze sklářské rodiny, železnobrodská sklářská škola mu učarovala a rozhodl se ji studovat. Absolvoval oddělení rytí skla u profesorů Ladislava Přenosila a Božetěcha Medka. Své dovednosti dále zdokonaloval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, v ateliéru Karla Štipla. Většinu svého pracovního života (od roku 1957, resp. 1959 až do odchodu do penze v roce 1985) strávil jako výtvarník Ústředí bytové a oděvní kultury.

Škála technik, výtvarných prostředků a poloh, které ve své tvorbě vystřídal, je unikátní – od průmyslového designu, přes umělecké řemeslo a malosériovou výrobu, až po ateliérovou tvorbu a realizace v architektuře. Byl jedním z průkopníků volné sklářské tvorby, ale také propagátorem automatické výroby skla. Nápojové sklo podle jeho návrhů je stále ve výrobním programu Crystalexu a to i 50 let po svém vzniku. Jeho originálně pojaté rytiny ovlivněné soudobým malířstvím, vázy pro jeden květ přezdívané „Kapky“, hutní objekty se vpichy i hranované nádoby se zatavenými kovovými foliemi a tkaninami jsou

hojně publikované a patří ke „zlatému fondu“

Československého skla a ikonám československého designu. Do povědomí zahraničních galeristů a sběratelů se zapsal především svou ateliérovou tvorbou. Autorským objektům ze skla se příležitostně věnoval od konce 50. let a měl tak velký podíl na emancipaci českého skla jako plnohodnotného materiálu. Naplno se do volné tvorby ponořil v 80. letech. Dílo Pavla Hlavy bylo představeno na desítkách monografických a více než stovce kolektivních výstav po celém světě a získalo celou řadu ocenění.

Do historie moderního uměleckého skla, ale i Nového Boru se Pavel Hlava zapsal také jako jeden ze zakladatelů Mezinárodního sklářského sympozia IGS.

Těžko říci, jaká očekávání měli, když jej v roce 1982 s tehdejším ředitelem Františkem Arnoštem a ostatními zakládali. Z toho, že tato tradice trvá dodnes a letos se zde bude konat již 15. trienále IGS, by ale měli bezpochyby radost.

Na výstavu, která potrvá do 31. května, byly laskavě zapůjčeny exponáty a materiály ze soukromých sbírek Zdeňka Parmy a rodiny Hlavičkových –

potomků Pavla Hlavy. Díky tomu zde můžeme veřejnosti prezentovat nejen věci typické a známé, ale také řadu věcí osobních a unikátních, existujících pouze v jediném exempláři.

/ Eliška Vavříčková, kurátorka výstavy, *Novoborský měsíčník*; foto Petr Germanič

✂ Již jen několik dní je možné přihlásit se do devátého ročníku soutěže Památka roku 2023 Libereckého kraje; termín vyprší 30. dubna. Soutěž, jejímž cílem je upozornit na úspěšné obnovy kulturních památek a poukázat na ojedinělé stavby v našem regionu, vypisuje Liberecký kraj.

„Skutečně velice stojíme o to, aby se nám hlásilo co nejvíce majitelů úspěšných obnov památek. Jejich obnovy jsou inspirací příkladem pro ostatní majitele,“

uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovního ruchu Libereckého kraje.

Podmínkou účasti v soutěži je dokončení obnovy nemovité kulturní památky, případně její etapy, v kalendářním roce. Platí také, že vlastník se musí podílet na

[Kittelův dům v Krásné](#)

obnově minimálně stotisícovou částkou. Stejně vysoká finanční odměna pak čeká na výherce, stejně jako pamětní deska s označením Památka roku 2023 Libereckého kraje.

Aktuálně se na území Libereckého kraje se nachází 2248 nemovitých kulturních památek, z nichž je celkem 39 na seznamu ohrožených nemovitých kulturních památek. Pozitivní příklady obnovy mohou v praxi vést i k tomu, že v kraji někdo nemovitost koupí a ve své podstatě zachrání, jako tomu bylo například u Kittelova domu, zámku Navarov a několika lidových staveb ve Žďáru u České Lípy.

Příhlášky necht' se podávají na krajském úřadu u odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu do 30. dubna e-mailem na formuláři, který se nachází na webu kraje. Adresa zní pamatky@kraj-lbc.cz.

/ Jan Mikulička

/// Další ročník soutěže Nejlepší knihovna v regionu vyhláší Liberecký kraj ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou. Komise hodnotí přínos v oblasti rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb a přispívání pro kulturní život v obci nebo městě.

Poprvé se soutěž konala před deseti lety, cena se udílí jednou za dva roky jako vyjádření uznání knihovně za její činnost a zásluhy.

„Knihovny jsou zásadní součástí našich životů. A dávno to nejsou „jen“ stánky pro půjčování knih. Besedy, přednášky, programy pro rodiče s dětmi či pro seniory, ale také nejružnější výukové programy. V neposlední řadě jsou to místa setkávání. To všechno bude součástí hodnocení knihoven. Jsem zvědavá, které knihovny budou letos ty nejlepší,“ uvedla Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

S návrhy kandidátů na ocenění přicházejí vždy pověřené knihovny v jednotlivých okresech, jimiž jsou Městská knihovna Česká Lípa, Městská knihovna Jablonec n/N, Městská knihovna Semily a Krajská vědecká knihovna v Liberci. Pokaždé předloží hodnotící komisi tři návrhy s doporučením nejlepší knihovny v daném regionu. Komisi tvoří zástupci Libereckého kraje, Krajské vědecké knihovny v Liberci a každé pověřené knihovny.

Čtyři oceněné knihovny z okresů obdrží u příležitosti Setkání knihovníků Libereckého kraje diplom a finanční odměnu. Vyhlášení výsledků se skutečně v Krajské vědecké knihovně v Liberci na začátku prosince.

V roce 2022 si titul nejlepší knihovna odnesla Místní knihovna ve Višňové (za okres Liberec), Obecní knihovna Studenec (za okres Semily), Místní knihovna Jílové u Držkova (za okres Jablonec nad Nisou) a Obecní lidová knihovna v Okrouhlé (za okres Česká Lípa).

/ Jan Mikulička

» Herečka Marie Tomášová oslavila významné životní jubileum

Ve čtvrtek 18. dubna oslavila úctyhodné 95. narozeniny herečka Marie Tomášová – Krejčová. Při této příležitosti jí přišly poblahopřát zástupkyně města Mladá Boleslav, kde herečka v současnosti žije.

„Paní Tomášové jsem popřála především hodně zdraví a dobré nálady, je obdivuhodné, v jaké kondici se tak požehnaného věku dočkala a jak skvěle vypadá,“ nešetřila obdivem náměstkyně primátora Miroslava Kašpárková.

Marie Tomášová se na rodila 18. dubna 1929 v Dobrovici u Mladé Boleslavi a ve své době patřila mezi přední české divadelní herečky.

Její rodiče sice byli prostých poměrů, ale měli blízký vztah k umění, zvláště k literatuře a hudbě a svou dceru vedli ke vzdělání v oblasti kultury.

Marie Tomášová tak od dětství četla českou a ruskou klasiku, hrála na klavír, věnovala se zpěvu a svůj mluvený projev zdokonalovala častou veřejnou recitací.

Za války nebyla přijata na gymnázium, začala studovat až po válce a po maturitě se přihlásila na DAMU, kde absolvovala studium herectví (1952), ještě za studií hostovala v Národním divadle.

Náměstkyně primátora Miroslava Kašpárková, Marie Tomášová a Lucie Vlčková
z mladoboleslavské radnice

Svá první angažmá strávila mimo Prahu, hrála v Horáckém divadle v Jihlavě a Krajském oblastním divadle v Plzni. Její zajímavý lyrický dívčí herecký projev však brzy zaujal i pražské režiséry a v roce 1955 se stala členkou činohry Národního divadla. Na naší první scéně hrála deset let a ztvárnila zde řadu významných rolí

v převážně klasickém repertoáru domácích i zahraničních autorů. V této době již spolupracovala se svým manželem Otomarem Krejčou, který byl v Národním divadle režisérem a šéfem činohry, častým partnerem na jevišti byl pro Tomášovou Jan Tříška, na kterého dodnes s láskou a obdivem vzpomíná.

Poté, co Otomar Krejča založil v roce 1965 Divadlo za branou, ho na tuto scénu následovala i spolu s Janem Tříškou. Na zdejších prknech excelovala až do roku 1972, kdy bylo Divadlo za branou v důsledku normalizačních opatření uzavřeno.

Následovalo těžké životní období, kdy měla Marie Tomášová prakticky zákaz vystupování. Zaměstnána byla v Supraphonu a díky Lyře Pragensis mohla občas předvést alespoň své recitační dovednosti v rámci lyrických pásem.

Návrat do divadelního světa nastal až po roce 1989 spolu s obnovením Divadla za branou. To však trvalo pouhé tři roky, neboť v roce 1994 tato scéna definitivně zanikla a herečka se stáhla víceméně do ústraní.

Marie Tomášová byla sice především divadelní herečka, ale na svém kontě má také celou řadu filmů, například titulní roli *Anny Proletářky*, zahrála si v husitské trilogii Otakara Vávry nebo filmových adaptacích divadelních her (*Strakonický dudák*, *Zářijové noci*). Výraznou úlohu služky Hanky dostala v dramatu *Morálka paní Dulské*, následovalo několik rolí ve filmech ze současnosti, drama *Taková láska* jí vyneslo v divácké anketě ocenění za nejlepší herečku roku 1959. Před kamerou se naposledy objevila v roce 2000 v televizním filmu *Jistota*.

V roce 1999 obdržela Marie Tomášová čestné občanství Mladé Boleslavi, s níž jsou spojeny její začátky, o deset let později získala při příležitosti svých osmdesátých narozenin Cenu Thálie za celoživotní mistrovství na jevišti.

/ Šárka Charousková, SM Mladá Boleslav

za humny

HRADEC KRÁLOVÉ – GMU: Jak sbírat umění: příběh Karla Tutsche

kurátorka: Petra Příkazská

Vernisáž výstavy: **27. dubna v 15:00**

Sběratelství výtvarného umění je jednou z činností, jíž moderní člověk může realizovat sám sebe. Svoje zájmy, záliby a názory na to, co je dobré, kvalitní, smysluplné či krásné propisuje do universa rozrůstající se sbírky. Vytváření sbírky je otevřený a dynamický proces, jehož výsledek není předem znám, neboť spolu s kolekcí se také prohlubují znalosti a zkušenosti sběratele o daném tématu, a tím se postupně proměňuje i její budoucnost.

Výstava *Jak sbírat umění* představí divákovi celoživotní dílo Karla Tutsche (1941–2008), znalce, sběratele a neortodoxního neúnavného podporovatele mladých výtvarníků, jenž po více jak čtvrt století na vlastní náklady provozoval galerii Na bidýlku a svou činností přispíval k propagaci českého umění v zahraničí a naopak.

Výstava bude rekonstrukcí Tutschovy cesty od amatérského sběratele drobné grafiky a ex libris po uznávaného znalce a majitele jedné z nevýznamnějších sbírek své doby. Kromě toho jednotlivá umělecká díla, jež se rozhodnutím

Obraz Tondy
Střížka

sběratele ocitla v malém brněnském bytě, dohromady vytváří subjektivní, a tím i neopakovatelnou encyklopedii českého umění od poloviny 60. let 20. století do roku 2008, završenou kapitolou věnovanou berlínské výtvarné scéně raných nultých let, která v té době zažívala svůj největší rozmach a kam se sjížděli začínající umělci z celé Evropy.

Sbírka byla zakoupena GMU roku 2021 s podporou KHK a následujícího roku doplněna o soubor originálních kreseb ke katalogům galerie Na bidýlku.

KUKS –

ČESKÉ FARMACEUTICKÉ MUZEUM, HOSPITÁL KUKS A OBEC KUKS
SI VÁS DOVOLUJÍ POZVAT NA

Zahradnické trhy v Kuksu

26.–28. dubna 2024

pátek 12⁰⁰–18⁰⁰ | sobota 9⁰⁰–18⁰⁰
neděle 9⁰⁰–16⁰⁰

≡ Umělecké dílo musí být tajemstvím, tvrdil Pravoslav Kotík

„Barva musí vždy zpívat – třeba pohřební píseň. Zrovna tak linie.“

To si zapsal nemocí zkoušený malíř do deníku v roce 1920.

Pravoslav František Kotík přišel na svět **1. května 1889** ve Slabcích u Rakovníka č. 60 v rodině učitele Bohumíra a jeho paní Johanny.

V letech 1908 – 1912 studoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze u Emanuela Dítěte, Karla Vítězslava Maška a Jakuba Schikanedera. Složil ještě zkoušku na Akademii výtvarných umění v Praze u Jana Preislera. To ho opravňovalo k vyučování na středních školách, ale studií na AVU se vzdal.

V letech 1913 až 1939 postupně působil jako učitel na středních školách v Turnově, Nové Pace, Praze, v Mladé Boleslavi a od roku 1932 zase v Praze. V roce 1919 a částečně ještě 1920 vlastně neučil, onemocněl tuberkulózou, ze které ho vyléčili lékaři nemocnice v Mladé Boleslavi.

Poprvé vystavoval v období 1909/10 v Topičově salónu pod jménem P. Kraus. Zpočátku bylo jeho dílo ovlivněno fauvismem a expresionismem.

Ve dvacátých letech se přiklonil ke geometrizujícímu kubismu, později k novoklasicismu.

Kotíkovy grafické práce a ilustrace (dřevoryty, lepty, litografie) zobrazují sociální a intimní témata.

Samostatně vystavoval poprvé roku 1927 v Praze v Rudolfinu (kresby, kvaše, tempery), pak v Mladé Boleslavi (1928), což byla první velká samostatná výstava (63 vystavených prací).

Od této doby bylo uskutečněno přes padesát samostatných výstav v Čechách a na Moravě.

V posledních letech se na trhu s uměním objevují falzifikáty jeho děl.

Spolkový život asi nebyl nejsilnější stránkou malíře, byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes, pak členem Umělecké besedy. V roce 1925 malíři Karel Holan, Miloslav Holý, Pravoslav Kotík a sochař Karel Kotrba založili skupinu Ho Ho Ko Ko,

kteřá byla pojmenována pojmenována Sociální skupina.

Pak se vrátil do Mánesa, byl vyloučen, znovu přijat a pak byl Mánes v roce 1956 rozpuštěn...

Od politiky k bulváru – v červnu 1914 se Kotík v Turově oženil s místní dívkou Boženou Šrajerovou. Jejich syn Jan (1916 v Turnově – 2002 v Berlíně) je znám

jako malíř. Vnuk Pravoslava Petr Kotík (*1942 v Praze) je znám jako dirigent a hudební skladatel, pravnuke Tomas (*1969 v Praze) jako sochař, malíř a hudebník a Jan Jakub (1972 v Buffalu, USA – 2007 v Praze) coby rockový bubeník. Přes Petrovu manželku, kurátorku moderního umění Charlottu rozenou Pocheovou (*1940 v Praze), je rodina spjata s rodem Tomáše Garrigue Masaryka.

V Praze Kotíkovi bydleli ve Střešovicích U páté baterie 1, (na opačném konci ulice je vila architekta Rotthmayera), alespoň krátce před válkou.

V letech okupace byl umělcovým letním útočištěm Pařížov na Čáslavsku.

V padesátých letech žil Pravoslav Kotík v izolaci, až do roku 1958 nesměl vystavovat. V tomto období se na jeho obrazech začala objevovat i nefigurativní témata.

„Měl jsem rád Cézanna, Picassa a ještě více Braqua, působil na mě i Matisse, lecos z expresionismu a snad i z dadaismu, ale především tu byl můj vztah k české gotice. Jsem si toho velmi jasně vědom, náznaky gotického citění provázely celý můj vývoj, přecházely z jedné periody do druhé. To gotické mám kdesi hluboko v sobě,“ zapsal si Kotík při oslavách svých 75. narozenin.

„Z našich malířů na mě velmi působil Kubišta, hlavně svým umělecky morálním postojem, svou houževnatostí, s jakou šel za svým programem, svým úsilím najít něco nového a hledat sám sebe.“

Patrně k jubileu obdržel vyznamenání Za zásluhy o výstavbu, o rok později (1965) byl jmenován zasloužilým umělcem.

Když mu to ČFVU oznámil dopisem, Kotík odpověděl: „Žádné vyznamenání nemůže podle mého názoru pravděpodobně určit skutečné umělecké hodnoty, žádný kybernetický stroj je nespočítá. Jen čas je neúprosným řešetlem pro umělecké hodnoty.“

Život malíře skončil 14. ledna 1970 v Praze.

(Zdroj: Rabasova galerie v Rakovníku)

foto Karel Kuklík, Wikipedie + Galerie KODL

SOBOTKA –

Daniela & Karel Benešovi Společně

SOLCŮV STATEK
SOBOTKA

Regionální muzeum a galerie v Jičíně
Vás srdečně zve na vernisáž výstavy
Daniela a Karel Benešovi: Společně.

středa 1. května 2024 ve 14.00 hodin
Šolcův statek v Sobotce

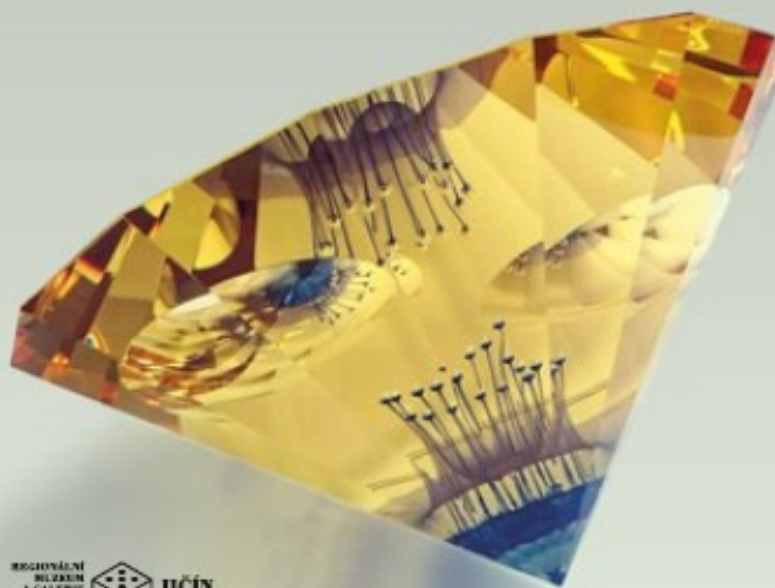
*Úvodní slovo pronese doc. Pavel Beneš,
o hudební doprovod se postará Alžběta Ženíšková a Petr Kostka.*

Regionální muzeum a galerie v Jičíně
1. 5. – 23. 6. 2024
Šolcův statek v Sobotce

Jan Štohanzl

Skleněné objekty

ŠOLCŮV STATEK
SOBOTKA

Regionální muzeum a galerie v Jičíně
Vás srdečně zve na vernisáž výstavy
Jan Štohanzl: Skleněné objekty.

středa 1. května 2024 ve 14.00 hodin
Šolcův statek v Sobotce

*Úvodní slovo pronese Mgr. Milan Hlaveš, Ph.D.,
o hudební doprovod se postará Alžběta Ženišková a Petr Kostka.*

Regionální muzeum a galerie v Jičíně
1. 5. – 31. 10. 2024
Šolcův statek v Sobotce

Pouť sv. Josefa Kittelův areál – Krásná středa 1. května 2024

10.00 Poutní mše svatá v kostele sv. Josefa
11.15 Zuzanka Zrzanka - zpívání s akordeonem na lidovou notu
11.30 Pohádka u fary (Kordula) – Trápení chameleona Leona
12.15 Zuzanka Zrzanka - zpívání s akordeonem
13.00 Janáček - smíšený pěvecký sbor – kostel sv. Josefa
13.45 Zuzanka Zrzanka - zpívání s akordeonem
14.00 Folklorní soubor Nisanka a Malá Nisanka – u fary
15.00 Spirituály K+Z - Písně ke cti Páně – kostel sv. Josefa
15.00 Pohádka u Kittelova domu (Kordula)
– Papírové pohádky-kmotr zajíc
15.35 Zuzanka Zrzanka - zpívání s akordeonem

Po celý den:

- * Řemeslné stánky a řemeslníci, dílničky, koně pro děti, dobré lokální jídlo na faře, před farou i v Kittelově domě.
- * Na faře - sklo, Armilária - ochrana přírody, dílny pro děti.

≡ **Karel Hohl / sorry**

trosečník – kulturně-společenský e-zin * vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský
fefik.sorry@seznam.cz * nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!
všechna čísla naleznete na internetu: knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaj